UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Nvclevs Coppensteinivs Conceptvvm Prædicabilivm In Dominicas Festaqve omnia per Annum

Coppenstein, Johann Andreas

Mogvntiæ, 1624

In Festo S. Agnetæ Virginis Et Martyris. Suppleuit Enucleator. Simile regnum cœlorum decem Virginibus. Matth. 25.

urn:nbn:de:hbz:466:1-51556

Visual Library

quoniam merces Dei manet in æternum.

Atqui in vno ista omnia S. Sebastiano eximia eluxerunt. 1. Vultu vitaque angelicus; 2. Dux bello fuit. 3. Cœlestium contemplator in terris: 4. Obedientissimus: 5. Operator salutis strenuus: 6. Proficiens de virtute in virtutem sedulus: 7. Perfectus Confessor: 8. Patiens Martyr: 9. Perseuerans Victor. 10. Ergo est & beatissimus æternum Triumphator. Hoc decimum Summa est omnium.

IN FESTO S. AGNETÆ VIRGINIS ET MARTYRIS.

Suppleuit Enucleator.

Simile est regnum cœlorum decem Virginibus. Matth. 25.

DAuidi, 2. Reg. 15. decem erant concubinæ, quas, furente Absalone, excedens vrbe Hebron reliquit pro custodia Domus. Absalon autem tyrannidis inuasor, consilio Achitophel, concubuit cum eis, inspectante populo, ad despectum patris, *ca.* 16. At Dauid, *c.* 26. dein victor, eis conclusis perpetuam imperauit viduitatem.

Felicior nouæ Legis Dauid: quod in veteri virginitas exularet. Is lectas decē Virgines domi reliquit, excedens ex orbe hoc: Furens Mundus, consilio Carnis, corrupit quinque at quinque non attigit. Ideo corruptis sponsus perpetuam imperauit viduationem regni cœlestis, perpetuoq; in carcere clausit.

De eo nos:

I. Virginitatis encomium ex iure merito.
II. De occursu Virginum, & S. Agnetis, ad sponsum.
III. De geminata S. Agnetis Aureola.
IV. De festina surrectione Agnetis, sponso adproperantis.
V. De tentationum incentiuis protinus abiegandis verbo: ITE FATVÆ.

PARS I.

Virginitatis encomium ex iure merito.

I. SImile est regnum cœl. X. *Virginibus.* Hæc vero laus Virginitatis est præcipua; vnde & prædicetur; & ametur; & honoretur. Dignitas nimirum eius, & sublimitas, & sanctitas, & puritas; quanta vel ipsius regni cœlorum est. *Virginitas cœlo confertur à Christo.*

1. Quid cœlum, (à Deo si abeas,) diuiniushabet Virginum Virgine Maria? Et quidem ipsis hæc dignior cœlis est. At nec ipsa quicquam habet Virginitate dignius. Quare nec cœlum, post Deum, aliud melius aut maius Virginitate nouit. *1. Est ea ipsa B. Virgine admirabilissima.*

2. Bene S. Bern. Serm. super Missus est: Ea, *si Dei mater esset futura cum detrimento Virginitatis, & gauderet de Filio, & doleret de Proposito. Nec antea Angelo assensum præbuit, donec ab eo audiret: spiritus S. superueniet in te.* *Præg. maternæ reuerentia.*

3. Et vero eiusdem Deiparæ cœlesti gaudium in præcipuis hoc est: quod & hic in terris, & hinc è terris ad cœlos, Ps. 44. *Adducantur Regi Virgines post Eam,* Mariam, Virginum Reginæ imitatrices. Quod *proximæ Eius* pedissequæ *asserantur: tibi* Christo & Matri *in lætitia & exultatione beatitatis.* Eas itaque sic quasi appellat: Thes. 4. Sorores *meæ charissimæ, & desideratissimæ: gaudium meum & corona mea, sic state in Domino.* Nunc quam B. Maria cum Virginitate in cœlis gloriam parat: eam seruator cum eadem quoque; in terris exhibet. *Est ei gaudiosissima.*

II. Seruatori Iesu in terris nihil est prę Ecclesia: Vt etiam voceteam Regnum cœlorum, *Matth.* 13. Simile Sagenæ: & alibi sæpius. 2. Vocetur Corpus eius. Col. 1. *Ipse est Caput Corporis Ecclesiæ.* Eph. 5. *Quoniam, vt vir est caput mulieris: sic Christus Caput Ecclesiæ.* 1. Cor. 12. *Vos autem estis Corpus Christi.* *2. Ecclesia sit magnâ Christo.*

Christi, & membra de membro. 3. Et eam dicit Ioannes Apoc. 22. *Ciuitatem Sanctam Ierusalem nouã, descendentem de cœlo, paratam à Deo, sicut sponsam ornatam viro suo.*

Explurimis in ea Virginitate.

Quanti tamen cunque sit Illa Sponso; in ea nihil est humanitus ipsi præ Virginitate. 1. Qua & Matrem suam præcipue voluit insignitam eminere: 2. Seque ipsum ab eadem ornari; quin & beari: 3. Sui quoque voluit ac Matris similes fieri complures: Non præcepto: Quia *non omnes capiunt verbum hoc* tam diuinæ perfectionis: Sed Consilio: dicens, Matt. 19. *Qui potest capere, capiat.*

Figuris ignoti.

Cæteri Fideles Christi amores sunt: ac Virgines delitiæ. Hæ sunt nostri Abrahami Saræ sorores pariter & vxores, *Gen.* 12. Isaaci Rebeccæ dulcissimæ, *Gen.* 24. Iacobi Rachaeles formosissimæ, *Gen.* 29. Danidis nostri Abisag castissimæ, 3. *Reg.* 1. Assueri Hesteres lectissimæ, Hest. 2. & 7.

Hæ in cœlo post Solem Christum, & Lunam Mariam, sunt octauæ magnitudinis stellæ. Hæ corporis sui, Ecclesiæ, sunt anima; Caput ipse: membra cæteri. Hæ flos sunt delibatus populi Christiani: Ecclesiæque medulla, & mediastima medullæ medulla.

Est ea par angelis horum ruinæ reparatura.

III. Quid? Isidorus. *Qui casti perseuerant & Virgines, Angelis Dei efficiuntur æquales.* Sunt, qui dicant apud Cæsarium Heistert. Ser. 32. de Sanctis; quod ruina angelica de solis Virginibus sit reparanda. Nituntur isto Sap. 3. *Fœlix sterilis & incoinquinata, quæ nesciuit thorum in delicto! Habebit fructum in respectione animarum sanctarum,* eximium scilicet planeque singularem. An centesimum? Ita plerique interpretes in Matth. 13. & Luc. 8.

Eius triplex priuilegium. Figura.

At ecquê illum? 1. Sequi Agnum, quocumque ierit, *Apo.* 14. 2. Cantare canticum nouum, quod nemo alius. 3. Gaudere Aureola, quali martyrium. Vnde in Tabernaculo fœderis pelles hyacinthinæ coniungebantur pellibus rubricatis: in signum, fere parem martyrio Virginitatem in cœlo.

Martyrio natus.

Imo superiorem forte: Ideo hyacinthinis rubricatæ pelles supponebantur. *Exo.* 25 Quicquid id est: Coniugii est, replere terram; Virginitatis; cœlum.

Eius eminentia docetur.

IV. Quare, Isa. 56. *Non dicat Eunuchus,* id est, circumcisus propter regnum cœlorum: *Ecce ego lignum aridum. Quia hæc dicit Dominus eunuchis: Qui custodierit* Virginitatem, *& elegerit de præceptis meis, quæ ego volui* esse in Consilio Euangelico; *& tenuerit fœdus meum,* votum à se mihi factuũ castitatis perpetuæ. *Dabo eis in domo mea* Ecclesia *locum honoris, & in muris meis* cœli, *locum, & nomen melius à filiis & filiabus meis: & nomen sempiternum dabo eis.*

Cœlites omnes sunt Reges coronati.

Quis locus, quod nomen melius? In cœlesti Ierusalem quotquot sunt, reges sunt iidem, coronati omnes. Matth. 25. *Benedicti Patris mei, percipite regnũ.* Et Apoc. 2. *Esto fidelis vsq; admortẽ, & dabo tibi coronam vitæ.* 1. Cor. 9. *Et illi quidem* in terris, *corruptibilem coronam accipient, nos autem incorruptam* in cœlis. Ecce reges sunt omnes.

Virgines sunt Reges Regum.

Attamen inter eos sunt quidam Reges Regum: id est: quidam, qui super coronam gloriæ essentialis: alia coronatur accidentalis gloriæ: quæ Aureola dicitur. Daturque abheroico facinore insignibus, quod in militia spiritali designarunt.

Figura.

Huius figura extat Exod. 25. vbi Dominus: Facies mensam de lignis Sethim, & inaurabis eam auro purissimo. De hac Lucæ 22. *Ego dispono vobis regnum, vt edatis & bibatis supra Mensam meam.* Additur: *Facieque ei aureum labrum per circuitum, & ipso labro coronam irrasilem:* (hæc præmium essentiale est Sanctorum:) *Et super illam, alteram Coronam Aureeolum,* id est, coronæ coronulam, seu Laureolam. Quæ est gaudium insigni facinore in corpore præstito.

Cur Aureolæ tres? Talium porro facinorum genera esse tria censentur: Virginitatis; Doctrinæ; & Martyrij: Secundum tria genera Hostium, contra quos; Virium per quas; Finis triplicis ob quem pugnamus, vt Christo consignemur propius. 1. *Hostes*, ecce. Caro vincitur Virginitate; Mundus Martyrio; cum resistitur vsque ad mortem. Dæmon Doctrina; cum à nostris, imo & ab aliorum mentibus arcetur. De hac, Mat. 5. *Qui Fecerit, & Docuerit; hic magnus vocabitur in regno cœlorum.* 3. Qui fecit magnus. at qui etiam Docuit, insigniter Magnus. 2. *Vires*, quibus pugnamus, sunt; Rationalis, qua Doctrinam spargimus: Irascibilis, qua acuimur ad Martyrium: Concupiscibilis, qua spiritalia sectamur aduersus carnalia. 3. *configuramur* autem Christo vt Mediatori per Doctrinam; qui *omnia, quæ audiuit à Patre, nota fecit nobis.* Eius puritati per Virginitatem: Passioni per Martyrium. *D. Tho. 4. Dist.* 495.

Harum maior Virginitatis est laureola 1 Quia melior. *V.* Iam vero, 1. Vt malus Dæmon, peior Mundus, pessimus hostis est Caro: Vtque malum est magnum Falsitas, maius Tyrannis, maximum Carnalitas. Ita Aureola Doctrinæ est magna, maior Martyrij, maxima Virginitatis.

2. Quia superatu difficilior. 2. Christus in seipso vicit Mundum: Ioan. 16. *Confidite, ego vici mundum*: Vicit in sese Dæmonem tentatorem in deserto. *Matt.* 4. At Carnem non vicit in seipso. Quia, vt expers ea fomitis, non ipsi recalcitrauit. Hostis autem victus semel, vincitur iterum facilius; difficilius, qui vict⁹ nunquam à Christo est: Quo gloriosior est laureola virginitatis: quia obtinetur difficilius de hoste intra viscera pugnante; non extra nos, vt cæteri.

3 Quia irrecuperabilis. 3. Adde. Victus in pugna Carnis potest tamen reliquas consequi Aureolas. Sic Doctrinæ, Augustinus, etsi carne lapsus: Sic martzres martyrij, etsi non virgines. Imo victus aliquando & lapsus in doctrina; item negans aliquando fidem; potest resurgere, & tamen aureolam prendere doctrinæ. Vt Augustinus, qui errauit: aut martyrij: vt multi. At virginitatis coronulam, qui semel perdidit; recipit nũquam. Dico cum Hieronymo: *Deus, cum omnia posit, Virginem recuperare non potest*: creare potest aliam.

4. Deinde quia, teste *August. lib. de Virginit.* Virginitas in pluribus configurat nos Christo, quam Doctrina, aut Martyrium: idcirco suo quando iure hæc illis antecellit. *4. Christo similior & proprior.*

5. Denique per X. Virgines secundum Hieron. & Orig. hic intelliguntur Fideles Christiani omnes. Iuxta 2. Corint. 11. *Despondi vos vni viro virginem castam exhibere Christo.* Neque tamen omnes esse corpore virgines possunt. *5 Quia ij parimodo Christiani gentis.*

Quare, qui poterint; erunt quoque ijdem Capiti Christo similiores, propiores Agno, cum coronula singulari supra coronam eam, cum cæteris communem. Et taliter *vincenti dabo Manna absconditum gaudij cœlestis; & Nomen nouum, quod nemo scit, nisi qui accipit. Apoc.*

Quo beatior gaudio, & honore gloriosior in cœlis erit S. Agnes virgo & Martyr. gemina insignis Aureola, per felicem occursum, prudenter factum sponso, consecuta.

PARS II.

De occursu Virginum, & S. Agnetis ad sponsum.

I. ACcipientes lampades suas: secundum Hilarium, gratiæ baptismalis: De qua Isa. 58. *Erumpet quasi mane lumen tuum.* Secundum Augustin. Lampades bonorum operum. 2. Iuxta Matth. 5. *Sic luceat lux vestra coram hominibus, vt videant opera vestra bona, & glorificent Patrem vestrum, qui in cœlis est.* *Lampades duplices.*

2. Et

Desponsatio duplex.

2. Et sic *Exierunt obuiam sponso & sponsæ*: id est. 1. Christo, in quo Diuinitas cum Carne desponsata est: Vnde est: Psalm. 18. *Tãquam sponsus procedens de thalamo suo.* 2. Vel ipsi & Ecclesiæ. Quam Io. 3. *qui habet sponsam, sponsus est.* Itaque exire his obuiam est; seruire Christo Patri, & Ecclesiæ Matri.

Exitus duplex.

3. *Exierunt* autem 1. de peccato. Ps. 113. *In exitu Israel*, animæ, *de Aegypto*: de tenebris *domus Iacob de populo barbaro: facta est Iudæa*, 1. Confessio peccati, *sanctificatio eius.* Et sic peccator corde egreditur ad contritionem; ore fit confessio ad sanctificationem. 2. Exierunt de sæculo obuiam Pauperi, Casto, Obedienti vsq; ad mortem Christo: idque in Religione professæ.

Virgines duplices.

4. Prudentes exeunt de vtroque: *Fatuæ*, de sæculo: at non de affectu peccandi. Hinc illarum lampades ardent charitate, & lucent opere bono, in gratiæ oleo. Istarum sunt extinctæ ab oleo vacuæ. Suntque hypocritæ.

Ita illæ: S. Agnes autem quid?

S. Agnes qualis.

II. Exiit ipsa duodennis cum lampade & baptismali, & operosa: de originali peccato, at nullo actuali, deque sæculo hoc nequam, cum oleo gratiæ, ardore charitatis, & luce exempli: Suo obuiam sponso, & Virgo prudens, & Martyr inuicta.

Non quales fatua.

1. Non, qualis Eua cum Adamo ad pomũ adijt, deceptura ipsum. *Gen.* 2. 2. Non, vt Cain, *Gen.* 4. cum Abelo, occisura eum. 3. Non, vt Cham, *Gen.* 8. cum Noe, illusura ei. 4. Non, vt, *Gen.* 19. vxor sua Loth, respectura retro, inque sal fatuum peruertenda. 5. Non, vt, *Gen.* 19. filia cũ Loth, inebriatum pollutura. 6. Non, vt, *Num.* 12. Maria cum Moyse; ei fastuose obmurmuratura. 7. Nec, vt, *Gen.* 34. Dina cum Iacob, curiosa spectatum & spectanda. 8. Nec, vt, *Iud.* 11. vnigenita patri Lephtæ occurrit, decepta & decipiens, ideoque suam deplanctura virginitatem. Non obuiam exiit Christo, Non.

Sed quales prudentes.

1. Sed qualis, *Gen.* 12. Sara speciosa exijt cum Abraham, cui foret bene propter ipsam: periclitatura quidem ab Pharaone, & *Gen.* 20 ab Abimelech: at non lapsura. Quin hoc & benedicenda magis, & ditanda. 2. Qualis, *Gen.* 24. Rebecca cum Isaac in agris meditabundo, se pallio verecundiæ opertura ipsum de morte matris consolatura. 3. Qualis, *Gen.* 29. pulcra, & sterilis Rachael, fœta Deo, exijt è Canaa cum Iacob, comes indiuidua.

4. Qualis, 1. *Reg.* 25. Abigail occurrebat Dauidi; ab eo benedicenda, tibique desponsanda. Qualis, 3. *Reg.* 1. Abisag ad Dauidem senem; illius in sinu dormitura, virginitate salua. 6. Qualis, *Ruth.* 2. Ruth in agrum Booz sponsum repertura in spicilegio.

7. Qualis, *Iudit.* 14. cum ancilla Iudith, Holophernem mactatura. 8. Qualis Hester, *c.* 14. & ad Assuerum; suam gentem seruatura.

9. Qualis, 1. *Reg.* 1. Anna exiit cum Helcana in templum animam cum precibus coram Deo effusura. Feliciter ô! Denique Virgo & Martyr S. Agnes exijt obuiam Sponso, laureolam ablatura sibi duplicatam.

PARS III.

De S. Agnetis Aureola geminata.

1 *Figura.*

I. CAleb, *Iosue* 14. deletor gigantum Enacim in monte Hebron, viuidus senex, perinde vt iuuenis; dixit Ios. 15. *Qui percusserit Cariath Sepher, & ceperit eum; dabo ei Axam filiam meam vxorem.* 2. *Cepitque eam Othoniel, frater Caleb iunior.* 3. *Quæ cum pergerent simul, suasa & à viro suo, vt peteret à patre suo agrum: sustrauitque vt sedebat in asino.*

4. Cui

4. Cui Caleb: *Quid habes, inquit. At illa respondit: Da mihi benedictionem. Terram Australem & arentem dedisti mihi; iunge & irriguam. Dedit itaque ei Caleb Irriguum superius, & inferius.* Ita figura: Veritas ista.

2. Veritas.

1. Deus Pater, deletor Luciferianorum in cœlis: Isa. 14. Et, vt ait Malac. 3. *Ego Dominus, & non mutor;* dixit: *Qui percusserit & ceperit* Mundum; (in quo gigantes carnales, quales, *Genes. 6.*) *dabo ei S. Agnetem filiam meam vxorem.* 2. Vicit eum Iesus *frater* Dei *iunior* humanitate, par diuinitate. 3. *Pergebantque hi simul* de virtute in virtutem; & *suasa à* sponso *petere agrum;* in quo thesaurus esset absconditus virgineæ laureolæ, *Matt. 13. suspirauit, vt sedebat in asino* corporis infirmi, at prompti spiritu. 4. *Cui* Deus: Quid *habes. At illa; Da mihi benedictionem: Terram Aust. & arentem* virginitatis perpetuæ sterilis quæ non parit, *dedisti: iunge & irriguam* sanguine Martyrii. Et *dedit ei* vtramque Aureolam *irriguum* virginitatis *superius:* & irriguum Martyrii *inferius.* Hæc summa breuis; ista historia.

II. Primo de laureola virginitatis strictim ex S. Ambrosio. 1. *Anno ætatulæ tertio decimo, pulcra facie Sed pulcrior fide, è Scholis reuertitur, à Præfecto vrbis adamatur: Donis & promissis tentatur: quæ à S. Agnete velut stercora sunt recusata. 2. Acrius exardescens iuuenis maiora & omnia offert: Cui Agnes.*

At retusus Oratione ad amasiũ S. Agnetis, professa 1. Desponsationem sui factam 2. Ornatũ sibi in arrã natum.

Discede à me fomes peccati, nutrimentum facinoris, pabulum mortis; discede à me. 1. Quia iam ab alio amatore præuenta sum, qui mihi meliora te obtulit ornamenta, & annulo fidei suæ arrauit me, longe te nobilior & genere, & dignitate. 2. Ornauit me inæstimabili dextrocherio, dexteram meam & collum cinxit lapidibus pretiosis; tradidit auribus meis inæst. margaritas; circumdedit me vernantibus atque coruscantibus gemmis. Posuit signum in facie mea, vt nullum præter ipsum, amatorem admittam: induit me cyclade auro texta, & immensis monilibus ornauit me. 3. Ostendit mihi thesauros incomparabiles, quos mihi repromisit.

3. Dilationem sui.

4. Non ergo potero ad contumeliam prioris amatoris vel aspicere alium; & eum relinquere, 1. Cum quo sum charitatis iugo deuincta. 2. A quo mihi iam thalamus collocatus est, cuius organa modulatis vocibus cantant. 3. Iam mel & lac ex eius ore suscepi, iam amplexibus eius castis adstricta sum, iam corpus eius corpori meo sociauit, & sanguis eius ornauit genas meas.

4. Consummationem matrimonii spiritalis.

5. Cuius mater virgo est; cuius pater Deus est; cui angeli seruiunt; cuius pulcritudinem sol & luna mirantur; cuius odore reuiuiscunt mortui; cuius tactu fulcientur infirmi; cuius opes nunquam deficiunt.

5. Laudes sponsi.

6. Ipsi soli seruo fidem; ipsi me tota deuotione committo. Quem cum amauero, casta sum; cum tetigero, munda sum; cum accepero, virgo sum. Nec deerunt post nuptias filij: vbi partus sine dolore succedit, & fœcunditas quotidiana cumulatur.

6. Castitatem matrimonii, & fructum.

Alter insultus varius, & vanus.

Inter hæc iuueni gliscit amor; vt ægrescat lectulo stratus. 1. Recomperta pater Agnetem instantius poscit, recusantem constantius. 2. Solam in tribunali minis adoritur & blandiciis: Nequicquam. 3. Parentes eius appellat: vt nobiles, cogere nequit.

Tertius insultus sæuus Atrox, ac ia Dei certa.

Ergo ad sæua vertitur: sed minas perdit ac pœnas. Nudatam lupanari includit 1: At *Crine resoluto tantam densitatem capillis eius diuina gratia concessit; vt melius videretur fimbriis eorum, quam vestibus tecta.*

1. à capillo.

2. Ab angelo.

2. Ingressa autem turpitudinis locum, angelum Domini ita præparatum inuenit, vt circumduceret eam immenso lumine. Et quanto quis curiosior esse volebat, tanto sibi visus aciem obtundebat.

3. Ab veste.

3. Oranti apparuit stola candidissima, angelicis manibus præparata; qua induit se, actis Deo gratiis.

4. Quis-

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

4. Quisquis locum ingreditur, dans honorem lumini mundior egreditur.

4. Ab hostibus. Quartus insultus tragicus.

Amasius eos, vt impotentes, arguens inuadit, in lumen irruit; at præfectus à Diabolo expirauit. Fit mora, post clamor & planctus; inde concursus omniū. Aduolans pater, vt magam proclamat; dicentem: *Deus misit angelum suum, & induit me, & custodiuit corpus meum, quod abipsis cunabulis Christo consecratum est, & oblatum.*

At virtus miraculo redimitur. 1. Ignis extinctus.

Petenti filium restitui viuum; 1. oratione facta viuum reddit patri, confitentem Deum Deos execrantem. 2. Illa, igni mox iniecta, nil vritur, vt quæ libidinis non carpitur igne.

3. Sponsi amplexati. Collectio dictorum.

3. Demum obuia sponso eius in amplexibus mortem vincit gladio.

III. Multa hic Admiranda; Veneranda; Imitanda.

1. *Admiranda* in ætatula, Sapientia; in sexu puellari, constantia; in desponsatione, singularitas; in matrimonio castitas; in periculis, ex pietate prosperitas; in aduersis comploratis, ab hoste salus; in tormentis voluptas; in morte, vita. 2. *Veneranda*, cum hæc singula: tum sanctimonię diuinitas; vis spiritus; Gratia miraculorum; Angeli custodia; præsentia sponsi; victoria sponsæ; diuina vtriusq; fœcunditas; & virginalis Aureolæ sublimitas. 3. *Imitanda* vero ex vtrisque illis non pauca; nota seipsis intelligenti.

Apostrophe ad virginem.

Audi filia Agneta, Psalm. 44. *& vide & Inclina, & obliuiscere.* &c. *Quia concupiuit Rex speciem tuam.* Benedicta? Quia 1. Cant. 6. *Sexaginta sunt Reginæ* Salomonis; *octuaginta concubinæ; adolescentularum non est numerus: Sed Vna est Columba mea. Perfecta mea, Electa genetricis suæ.* Quæ? Virgo; & quidem Agneta. Hæc, 1. Cor. 7. *cogitat, quæ Domini sunt, quomodo placeat Deo; vt sit sancta corpore, & spiritu;* & non *diuisa est.*

2. Multæ puellæ ad Assuerum intrabāt, sponsæ omnes: *Esth.* 2. Verum Hester ei vna placebat maxime: ideoq; Coronam accipit sola; Regina super reginas declaratur, regi adest, manetq; perpetua. Sic, *virgines sequuntur Agnum, quocunque ierit.* &c. Apoc. 14. *Virgines enim sunt.*

Tantane virginib. stat gratia? Gloria tanta?

IV. Nunc de altera S. Agnetis laureola pauca. De hac sanguine scribendum foret; sed sanguine Agnetis Sponsæ, sponsi lacte & melle remisto. Tu igitur, Ambrosi, ambrosiam prome tuam, & purpuratam Martyris describe Coronam. *Tertio decimo*, inquis, *ætatis suæ anno mortem perdidit; & vitam inuenit: Quia solum vitæ dilexit Autorem. Infantia quidem computatur in annis: Sed erat senectus mentis immensa: Corpore quidem iuuencula: sed animo cana.* *Historia Martyr. in puella.*

Cum vero & apud amasium, & apud patrem eius Symphronium Vrbis Præfectū identidem Sponsum in ore ferret; parasitus astans suggerit Præfecto, Christianam esse, magicis ita fascinatam, vt Christum dicat spōsum suum. Hic Præfectus dicto lætus; apparitione missa, eam tribunali præcipit sisti: Secretius blanditiis prouocat; terroribus pulsat. At ea vultu eodem & omnia terrentem sicut blandientem similiter temnit. Parentibus idem iudex titulum Christianitatis in filia exprobrat. *Cōtemtrix omnium præ Sponso.*

Postridie vero eiusdem ipsi superstitionem & magiam obiectat; iubet, Vestam colat; aut perituram. Cui Agnes: *Si hominem cunctis florentem, causa amoris Christi, nulla possum ratione respicere; quomodo possum ad idola muta, ad iniuriam Dei, ceruicem inclinare. Noli infantiam corporalem ita in me despicere, vt putes me velle te habere propitium: Fides enim non in annis, sed in sensib. inuenitur: & Deus mentes magis comprobat, quam ætates.* *Deos refutans.*

Et ille: Elige: Aut cum virginibus ve-

Fidente seruatori.

ſtæ ſacrifica; aut cum meretricib. ſcortabere. Et ipſa: *Si ſcires quis eſt Deus meus; non iſta proferres. Scio; ideo minas ſperno: Sperno: ſciens quod nec ſacrificem, nec polluar. Mecum habeo cuſtodem corporis mei Angelum Domini: & Dei filiæ murus eſt mihi, cuſtos non dormiēs, defenſor non deficiens. Tui autem Dijærei ſunt aut lapidei; igne conflati luunt igne cum ſui cultoribus.*

Ignes vincente, & gladium.

Ad hæc in lupanar intruditur: vbi necato, & reſuſcitato proco; ſacrificuli, vt magam, ad necem depoſcunt. Præfectus fruſtra renitens diu, abit: eam vicario Aſpaſio tradit: Qui in pyram injcit; ſed flammis cadentibus illi, & circumſtantes haurientibus, eam gladio ferit orantem; & rogum precibus reſtinguentem. Parentes natam ſepeliunt. Ad tumulum Emerentiana virgo lapidibus obruitur, cœlo in latrones fulminante. Tragœdiæ hæc cataſtrophe.

Gratulandum illi.

Omnes ergo, ait S. Ambroſ. *gratulemur in Domino, & adædificationem Virginum, qualiter paſſa ſit Agnes beatiſſima, ad memoriam reuocemus.* Rurſus idem: *Quia Fides mortis damnanon patitur, vſque hodie multæ virgines Romanæ Agnetem, quaſi in corpore manentem attendunt; & eius exemplo agentes viriliter & integre perſeuerant: credentes quod perpetuæ victoriæ palmam acquirent.*

Imitatrices nacta eſt.

Quare, porro ait Ambroſ. *mirentur viri; non deſperent paruuli: ſtupeant nuptæ, imitentur innuptæ; Fuit deuotio ſuper ætatem; virtus ſupra naturam. Magna vis Fidei; quæ etiam ab illa teſtimonium inuenit ætate?*

Nouum martyrii genus. 1. *Nondum idonea pœnæ; & iam matura victoriæ:* 2. *Magiſtra virtutis, quæ per ætatem diſcipula eſſe non poterat. Mirari omnes, quod vitæ prodiga, quam nondum hauſerat; iam quaſi perfuncta donaret: Stupere, quod iam diuinitatis teſtis exiſteret; quæ adhuc arbitra ſui per ætatem eſſe non poſſet. Cerneres trepidare carnificem, quaſi ipſe addictus eſſet.* Iſta Ambroſius.

PARS IV.

De feſtina ſurrectione Agnetis ſponſo adproperantis.

I. *Ecce; Sponſus venit: exite obuiam ei. Tunc ſurrexerunt omnes.* Hæc tuba in auribus S. Agnetis: *Ecce ſponſus venit*: Cant. 2. *Surge propera amica mea, &c.* 1. *Surgit pugnant.*

Ecce ſponſus: Surge, non *ludere*; Exod. 3. Sed Pſalm. 34. *Apprehende arma & ſcutum, & exurge* in fide & ſpe; vt bellona Domini. Tam diu non retro ſublapſa fereris; quam diu ad anteriora te extendendo ſurrexeris.

Et nobis ait S. Hieron. *Quotidianis, ac repentibus virtutum incrementis inſtauranda mens eſt.* Nam, inquit S. Bernard. *In via Domini non progredi, regredi eſt.*

II. *Ecce ſponſus: Propera.* Ambr. *Neſcite enim tarda molimina ſpiritus ſancti gratia.* Ambroſ. idem. *Non vlla ſic ad thalamum nuda properaret; vt ad ſupplicii locum læta ſucceſſu; gradu feſtina Virgo Agneta proceſſit; non in torto crine caput compta; ſed Chriſto; nō floſculis redimita; ſed moribus.* Sic ornarat lampadem ſuam. 2. *Propērat viuere.*

III. *Ecce ſponſus*: Surge *amica*; ob fidem, ob Charitatem, ob Humilitatem. 3. *Surgit vt amica In fide ſi-ſali.*

1. Ob fidem præſtitam *amica*: dixit enim: *Ipſi ſoli ſeruo fidem: ipſi me tota deuotione committo: Ipſe annulo ſuo* Paſſionis Dominicæ *arrauit me.*

2. Ob Charitatem. 1. Ipſa dixit: *Amo Chriſtum, in cuius thalamum introiui.* 2. Dixit: *Ecce, venio ad Te, quem amaui, quem quæſiui, quem ſemper optaui.* 3. Dixit: *Non potero ad contumeliam prioris Amatoris vel adſpicere alium; & eum derelinquere, cum quo ſum charitatis iugo, (quamuis ſit parum honoratus ex me:) deuincta.* *In charitate.*

3. Ob Humilitatem *Amica*: in qua placere ſtuduit Altiſſimo. Vt Heſter, *cap. 7.* cum humi ſtrata iaceret; tum perplacuit Aſſuero. *In demiſſione.*

IV. Ecce

4. Surgit vt formoſa, ſeu Topazius.

IV. Ecce Sponſus : ſurge *Formoſa* ; ob niueam virginitatem ; ob promiſſam capillorum aureamq; cæſariem; ob ſtolam candidiſſimam tibi ab angelis allatam: ob diuinam lucem tibi circumfuſam. *Tota pulcra es amica mea*: Eccl. 26. Eia *Oſtende mihi faciem tuam: facies enim tua decora*. Iob. 28. *Non æquabitur Topazius*. 1.

Hic gēma eſt, ait *Gloſſa in* 21. *Apocal* pulchritudinis præcipuæ; vt aſpectum prouocet intuentium. 1. Idem in ſtructura ſupernę Ieruſalem collocatur. *Apocal.* 21. 3. Eodem in theſauris regum nil charius. Et vero, Ecclei. 26. *Omnis ponderatio non eſt digna continentis Animæ* tuæ, ô Agneta, ocelle Chriſti delitioſe.

5. Venit vt columba v ſura Sponſum;

V. Ecce ſponſus : *veni columba mea* , prudens ; quæ coruum Præfecti filium repuliſti, dicens: *Diſcede à me pabulum mortis. &c. quia iam ab alio amatore præuenta ſum. Veni.* 1. vt faciem meam ſpeculeris. Dixiſti; *Pulcritudinem ipſius ſol & luna mirantur.* Quippe, Sap. 7 *Emanatio quædā eſt claritatis omnipotentis Dei ſincera ; & ideo nihil inquinatum in eam incurrit. Candor enim eſt lucis æternæ, & ſpeculum ſine macula Dei Maieſtatis, & imago bonitatis illius.*

Venit coronanda.

Veni. 2. Vt regalibus induta coroneris æternum. Iam enim ante mortalem adhuc Iſai. 61. *induit me*, ais, *veſtimentis ſalutis, & indumento iuſtitiæ circumdedit me , quaſi ſponſam decoratam corona, ornatam monilibus. Gaudens gaudebo in Domino & exultabit anima mea in Deo Spōſo.* Dixiſti: *Congaudete mecum, & congratulamini; quia cum his omnibus lucidas ſedes accepi.*

Venit oſculanda.

Veni. 3. Vt *oſculer te oſculo oris mei* : Dixiſti enim ; *Mel & lac ex ore eius ſuſcepi.* ſic Heſterā ſuus oſculabatur Aſſuerus, *Eſth. c.* 2. ſic, Gen. 45. *oſculatus eſt Ioſeph omnes fratres ſuos.*

Oratio S. Agnetis voto potita ſuo.

Surge, propera, veni; Ecce ſponſus venit. Dicis: *Ecce venio cito.* ſic enim orabas: *Benedico te Pater prædicande; qui etiam inter flāmas intrepidam me ad te peruenire permittis. Ecce; Iam quod credidi, video: quod ſperaui, iam teneo: quod concupiui, complector. Te confiteor labiis, & corde : te totis viſceribus concupiſco. Ecce, ad te venio viuum & verum Deum.* Expectata venis, Agnes : propera obuia ſponſo.

PARS V.

De primis tentationum incentiuis protinus ablegandis verbo, Ite Fatuæ.

Necari præſtat, quam taminari.

I. MVris pontici id ingenium eſt; vt in ignem inſiliat prius, quam in cœnum ſe adigi ſinat : adeo ſui deamans candoris eſt, fugitanſque næui. Similis S. Agnes, ante in ignem & gladium ruebat, quam in maculam. Hinc vox ea; *Diſcede à me fomes peccati.* &c. Amores iactas tuos? *Iam ab alio præuenta ſum.* Ignes minaris? ſuauem illi rorem mihi ſudabunt. Ita Sathanam in limine primo confecit: obruit ipſo in aditu incentorem peccati : Cunctis in exemplum, imitatu neceſſarium.

Proin, principiis obſta.

Quid arrepitis *Fatuæ* tentatriculæ: quid poſcitis: *Date nobis de oleo veſtro ?* Apagite; protinus Ite. 1. Eua, *Gen.* 3. male cauta ſerpentem ad colloquium admiſit : incautior cum eo diſſerere cœpit ; nec expulit veteratorem. Cautior Agnes maleſuadū ab adytis arcebat, & ſtrauit. *Exemplo diſce ſapientiam*: Prou. 24.

2. & Aegyptij; vt Pierius.

Nā ex ouo baſiliſcus exit.

Hierogl. lib. 17. inquit, *perniciem aliquam exilientem ex concepta concupiſcentia ſignificare volentes Ibin, & Baſiliſcum pingebant.* Nam ex Ibidis ouo baſiliſcum naſci tradunt priſci. Produnt cauſam Philoſophi: Quod auis ea venenatorum ſit multiuora, quorum virus oua inficiat.

Ex cōcupiſcentia peccatum.

Sic in nobis. Nam, Iac. 1. *Vnuſquiſque tentatur à Concupiſcentia ſua abſtractus. Deinde Concupiſcentia cum conceperit , parit peccatum. Peccatum vero, cum conſummatum fue-*

rit, generat mortem. Et *Mors peccatorum pessima est.* Ps. 33. Apte.

Inde mala omnia, mors denique.

At luculentissime ouum id describit Isaias, cap. 59. *Manus vestræ pollutæ sunt sanguine, & digiti vestri iniquitate. Labia vestra locuta sunt mendacium, & lingua vestra iniquitatem. Non est, qui inuocet iustitiam; sed confidunt in nihilo, & loquuntur vanitates: Conceperunt dolorem, & pepererunt iniquitatem.* Causam subijcit: *OVA Aspidum ruperunt, & telas araneæ texuerunt. Qui comederit de Ouis eorum, morietur: Et, quod confotum est, erumpet in Regulum.*

Ergo vel ouum tentationis reijce; vel hostem in ouo, quod aiunt: interfice. Vbi eruperit, iam in manu tua haud fuerit, te ab interitu vindicare. Sapiens igitur Psalm. 136. *allidet paruulos suos ad petram.* Dic, ITE. Hydræ multicipiti serpenti caput mox succrescit aliud, vno resecto. Nec enim extinxeris, nisi vel in semine; vel cunctis recisis capitibus. Istud vel puer effecerit: hoc non nisi herculeo lacerto audendum facinus est. Ita peccatum septiceps aut in semine concupiscentiæ, inque ouo, & vtero occide suffocandum: aut occide ab eo suffocatus. Ergo potius, & protinus, dic tentatriculis: *Ite fatuæ.*

Simile dilēmaticum.

In figura exemplum eroticum.

II. Ite Amorrhæi cogitatus amorosi: Nunquam Israelitæ terram promissam inissent; nisi Amorrhæos cum Rege suo Sehon ipso in aditu contrucidassent. Rex concupiscentiæ, Amor est carnis; huius fœtus Amorrhæi sunt omnes: nec aliud homini infestum magis. *Ite* pestes; *Auerte oculos tuos, ne videant vanitatem.* Sic Iob. 31. *Pepigi fœdus cum oculis meis, ne cogitarent de virgine.* Quare, Genesis 21. *Eijce ancillam* concupiscentiam, *& filium eius* cogitationem primam. *Beatus*, Psalm. 136. *qui tenebit, & allidet paruulos ad petram.* 1. Cor. 10. *Petra autem erat Christus.*

Eodem Phi

Præclare, vt omnia, Seneca libr. 1. de ira, ca. 7. & 8. *Quarundam rerum*, ait, *initia in nostra potestate sunt: vlteriora nos vi sua rapiunt, nec egressum relinquunt.*

losophia ethnica tendit.

Vt in præceps datis corporibus nullum sui arbitrium est, nec resistere, morariue possunt, sed consilium omne, & pœnitentiam irreuocabilis præcipitatio abscidit, vt non liceat eo non peruenire, quo non ire licuisset: Ita animus, si se proiecit in affectus, non permittitur reprimere impetum. Rapiat illum oportet, & adimum agat suum pondus, & vitiorum natura procliuis.

Simile scitum.

Hoc malum: nunc consilium accipe. *Optimum est, ait, primum irritamentum protinus spernere, ipsisque repugnare seminibus, & dare operam, ne incidamus in affectum.* 1. *Nam si cœperit ferre transuersos, difficilis ad salutem recursus est.*

2. *Quoniam nihil rationis est, vbi semel affectus inductus est, iusque illi aliquod voluntate nostra datum est; faciet de cætero, quantum volet, non, quantum permiseris.* 3. *In primis, inquam finitus hostis arcendus est. Nam, cum intrauit, & se portis intulit; modum à captiuis non accipit.* Hæc ethnicus: Vt nos pudeat Christianos.

Simile.

Ite fatuæ bestiolæ: vos arceo. Nam bestias metuo. *Ite* irritamenta malorum. Ego cum Abraham iuro, & Genes. 14. *Leuo manum meam ad Dominum Deum excelsum, quod à Filio subtegminis vsque ad corrigiam caligæ nihil accipiam ex his, quæ tua sunt:* aiebat Regi Sodomæo: id est, Superbiæ, aut luxuriæ: Nam si vel pilum admiseris, nedum filum, erit mox vt querare serius, heu *Funes peccatorum circumplexi sunt me* Ps. 118.

Conclusio.

Quare *ito, discede fomes peccati, pabulum mortis.* Ite: Ioel. 3. *Quid mihi & vobis. Tyrus & Sidon, & omnis terminus Palæstinorum?* S. Agnes, quam festina surrexit ad vocem:

Ecce sponsus: tam propera Fatuas
reiecit voce Ite.

IN FE-